

**Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі мен
Қытай Халық Республикасы Бас кеден басқармасы арасындағы
Қазақстан Республикасынан Қытай Халық Республикасына жаңа
піскен сүйекті дақылдардың экспорттық партияларына қойылатын
фитосанитариялық талаптар жөніндегі хаттама**

Бұдан әрі бірлесіп «Тараптар» деп аталатын, Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі (бұдан әрі – «ҚР АШМ») және Қытай Халық Республикасының Бас кеден басқармасы (бұдан әрі – «ҚХР БКБ»),

Қазақстан Республикасынан (бұдан әрі – Қазақстан) Қытай Халық Республикасына (бұдан әрі – Қытай) жаңа піскен сүйекті дақылдарды қауіпсіз экспорттау мақсатында фитосанитариялық тәуекелдер талдауының (бұдан әрі – ФТТ) нәтижелері негізінде төмендегілер туралы уағдаласты:

1-бап

Шабдалы (*Prunus persica*) және өрікті (*Prunus armeniaca*) қоса алғанда, Қытайға экспортталатын қазақстандық жаңа піскен сүйекті дақылдар (бұдан әрі – «сүйекті дақылдар») Қытайдың фитосанитариялық қауіпсіздік саласындағы заңнамасына және денсаулық сақтау стандарттарына, сондай-ақ осы Хаттамада жазылған талаптарға сәйкес келуі тиіс және құрамында осы Хаттамаға 1-қосымшада санамаланған Қытайда алаңдаушылық тудыратын карантиндік зиянды организмдер болмауы тиіс және топырақпен араласпауы керек.

Осы Хаттама фитосанитариялық талаптарға жатады.

2-бап

Қытайға сүйекті дақылдарды экспорттағысы келетін, буып-түйетін алаңдары бар жеміс бақтарын (бұдан әрі – жеміс бақтары) отырғызатын барлық шаруашылықтар ҚР АШМ-да тіркелуі тиіс және ҚР АШМ-да да, ҚХР БКБ-да да мақұлдануы тиіс. Осы Хаттаманың талаптарына сәйкес келмейтін өнімді табу рәсімін оңайлату және тиісті кәсіпорындарды анықтау мақсатында Тіркеген кезде атауы, мекенжайы, кодын қамтылуы тиіс. Тіркеу есебін ҚР АШМ әрбір экспорттық маусым басталғанға дейін бекіту үшін ҚХР БКБ-ға жібереді.

ҚХР БКБ өзінің веб-сайтында Қытайға экспорттауға рұқсаты бар қазақстандық кәсіпорындардың тізімін жариялайды.

3-бап

Қытайға экспорттау үшін тіркелген барлық жеміс бақтары ҚР АШМ-ның бақылауымен сапа және қадағалау менеджменті жүйесін енгізуі, GLOBALG.A.P халықаралық стандартына сәйкес ауыл шаруашылығын жүргізудің тиісті әдістерін (GAP) қолдануы және жақсы санитариялық жағдайларды сақтауы, атап айтқанда, жеміс өндіру үшін ластану көзінен алыс жақсы ортаны ұстап тұруы, түсіп қалған және шіріген жемістерді жедел жоюы тиіс. Жеміс бақтарында зиянды организмдердің мониторингін, физикалық, химиялық немесе биологиялық бақылауды, ауыл шаруашылығы дақылдарын өңдеуді және т.б. қоса алғанда зиянкестермен күресудің кешенді бағдарламасы (IPM) қолданылады.

№ 6 халықаралық фитосанитариялық шаралар стандарттарына сәйкес (№ 6 ХФШС) ҚР АШМ жыл бойы осы Хаттамаға 1-қосымшада санамаланған, Қытайда алаңдаушылық туғызатын карантиндік зиянды организмдерге қатысты жеміс бақтарының мониторингі жөніндегі қызметті ұйымдастыру үшін басқару схемасын енгізіп отыруы тиіс. Қандай да бір карантиндік зиянды организмдер немесе оларға сәйкес белгілер табылған жағдайда, зиянды организмнің популяциясын бақылау үшін физикалық, химиялық және биологиялық кешенді әдістерді қоса алғанда, қажетті шараларды дереу қолдану немесе аз таралуын қамтамасыз ету керек.

Экспортқа өнім өндіретін жеміс бақтарында зиянды организмдер мониторингі және олармен күрес жөніндегі іс-шаралар фитосанитариялық аспектілерді түсінетін техникалық персоналдың жетекшілігімен жүргізілуі тиіс және техникалық персоналды ҚР АШМ немесе ҚР АШ-ның уәкілетті мекемелері оқытуы тиіс.

Барлық жеміс бақтары зиянды организмдердің мониторингін және оларға қарсы күрес есебін жүргізуі керек, оны ҚХР БКБ сұранымы бойынша ҚР АШМ тапсыруы керек. Зиянды организмдермен химиялық жолмен күресу туралы ақпаратта өсімдіктерді қорғау құралдарының атауы (пестицидтер), белсенді ингредиентті, қолдану күні және өсу кезінде қолданылатын дозалар сияқты нақты деректер көрсетілуі тиіс.

4-бап

1. *Сидия помонелла және ботран лобезиясы.*

Қытайға экспорттауға арналған сүйекті жемістер *C. pomonella* және *L. botrana* зиянды организмдерден тазаөндіріс орындарынан (бұдан әрі –

ЗТӨО) немесе *C. Pomonella*-мен және *L. botrana*-мен күресудің жүйелі тәсілдемелері қолданылатын жеміс бақтардан алынуы керек.

1) Зиянды организмдерден таза өндіріс орны.

ЗТӨО ҚР АШМ № 10 халықаралық фитосанитариялық шаралар стандартына (№ 10 ХҚШС) сай сәйкестендірілуі тиіс. ҚР АШМ осы Хаттамаға 2-қосымшаға сәйкес зиянды организмдерге мониторинг жүргізуі тиіс. ЗТӨО ҚХР БКБ мақұлдауы тиіс.

Егер ЗТӨО-да *C. pomonella* және *L. botrana* табылса, тиісті ЗТӨО мәртебесі дереу тоқтатылады. ҚР АШМ ҚХР БКБ-ны 48 сағат ішінде хабардар етуге және төтенше жағдайлардағы іс-қимыл жоспарын іске асыруға дереу кірісуге тиіс. ҚР АШМ *C. pomonella*-ны және *L. botrana*-ны жойғаннан кейін және мұндай іс-қимылдарды ҚХР БКБ мақұлдағаннан кейін ЗТӨО қалпына келтіріледі.

2) Жүйелі тәсілдемелер.

Егер ЗТӨО құру мүмкін болмаса, ҚР АШМ жүйелі тәсілдемелерді қолдануы тиіс. Қытайға экспорттауға арналған жемісті бақтар *C. pomonella* және *L. botrana* жыныстық феромонын пайдаланып аулау арқылы бақылануы керек және бақылау жазбалары сұраным бойынша ҚХР БКБ-ға ұсынылады.

Қытайға экспортталатын жемісті бақтар *C. pomonella*-ның бар-жоғына гүлдегеннен бастап жеміс жиналғанға дейін бақылануы тиіс. Тұзақтар бақтарда 1 гектарға кемінде бір тұзақ болатындай тығыздықпен орналастырылады (ауданы 3 гектардан аз әрбір баққа кемінде 3 тұзақ). Жемнің өзегі айына бір рет ауыстырылады, ал тұзақтарға екі аптада бір рет қызмет көрсетіледі.

Егер тұзақта үш немесе одан да көп *C. pomonella* табылса, дереу алдын алу және тиімді бақылау шаралары қабылданады.

ҚР АШМ немесе ол уәкілеттік берген персонал тіркелген жеміс бақтарда далалық зерттеулер мен тұзақтарды бақылау арқылы гүлденуден егін жиналғанға дейін *L. botrana*-ға қарсы күрес жүргізуі тиіс. Тіркелген жеміс бақтарда тұзақтардың тығыздығы гектарына кемінде 2-еуден болуы керек және тұзақтар кем дегенде 2 аптада бір рет тексерілуі керек. ҚР АШМ ҚХР БКБ-ға сұраным бойынша жыл сайын экспорттық маусым басталар алдында мониторинг туралы есеп беруі тиіс.

L. botrana анықталғаннан кейін тиімді алдын алу және бақылау шаралары, оның ішінде жұптасуға қарсы әдістер дереу қабылдануы керек.

Мұқият бақыланбайтын жеміс бақтарына Қытайға экспорттауға тыйым салынады және ҚР АШМ бұл туралы ҚХР БКБ-ға дереу хабарлайды.

ҚР АШМ ҚХР БКБ-ның сұранымы бойынша тексеру туралы есеп немесе зиянды организмдерді реттеу туралы есеп беруі тиіс.

2. Саңырауқұлақтар мен вирустар.

Күдікті симптомдар болған кезде зертханалық талдау үшін сынамалар іріктеп, осы Хаттамаға 3-қосымшаға сәйкес саңырауқұлақтар мен вирустарға мониторинг жүргізу қажет. Егер бақтарда осы Хаттамаға 3-қосымшада санамаланған қандай да бір карантиндік вирустар анықталса, құрамында осындай вирустар бар сүйекті дақылдардың жеткізілмеуін қамтамасыз ету үшін вирустармен күресу бойынша кешенді шаралар қабылдау қажет.

3. Қабыршақты жәндіктер, бізтұмсықтар және басқа да зиянды организмдер.

Қытайға экспорт жасайтын жеміс бақтарын ҚР АШМ-ның техникалық мамандары бақылап, жетекшілік етіп тұруы тиіс. Жеміс бақтарын кем дегенде 2 аптада бір рет гүлденгеннен бастап егін жиналғанға дейін сымыр, бізтұмсық және Қытайда алаңдаушылық туғызатын басқа да зиянды организмдердің бар-жоғына тексерілуі керек, әсіресе осы зиянды организмдердің бұтақтарда, сабақтарда, жапырақтарда және жемістерде болуына ерекше назар аудару керек.

Зиянды организмдердің қандай да бір түрі немесе оған сәйкес белгілері анықталған кезде зиянды организмдермен дереу күресу үшін қажетті шаралар, оның ішінде биологиялық, физикалық немесе химиялық бақылау әдістері қабылдануы керек.

5-бап

ҚР АШМ немесе ол уәкілеттік берген лауазымды тұлға Қытайға экспортталатын сүйекті дақылдардың буып-түйілуін, өңделуін, сақталуын және тасымалдануын қадағалауды жүзеге асыруға тиіс.

Топырағы қатқан буып-түю жүргізілетін алаңдар таза болуы және Қазақстан заңнамасының санитариялық-гигиеналық талаптарына сай болуы, сондай-ақ шикізат пен дайын өнімді сақтау аймағы болуы тиіс.

Қытайға экспортталатын сүйекті дақылдарды өңдеу, залалсыздандыру, сақтау аймақтары және басқа да функционалдық аймақтар ұйымдастырылып, тұрғын аймақтан бөлек болуы керек.

Буып-түю процесінде сүйекті дақылдар таңдалып, сұрыпталып, ауру жұқтырған, шіріген немесе деформацияланған жемістерден, жапырақтардан, сабақтардан немесе басқа да өсімдік қалдықтары мен топырақтан тазартылған болуы керек.

Қаптама материалдары таза, гигиеналық, пайдаланылмаған және Қытайдың фитосанитариялық талаптарына сай болуы керек. Ағаштан жасалған қаптама материалы № 15 халықаралық фитосанитариялық шаралар стандарттарына сәйкес келуі тиіс (№ 15 ХҚШС).

Оралған сүйекті дақылдарды зиянды организмдердің қайталама инфекциясының алдын алу үшін басқалардан бөлек, тек бірдей фитосанитариялық күйдегі сүйекті дақылдары бар камерада сақтау керек.

Әрбір қорап жеміс атауы, экспорттаушы ел, өндіріс орны, жеміс бақтың атауы немесе коды және орау цехы көрсетіле отырып, қытай немесе ағылшын тілінде таңбалануы керек. Әр қорап пен паллетке қытай немесе ағылшын тілдеріндегі мынадай мәтін жазылуы керек: «Қытай Халық Республикасына экспорт» (输往中华人民共和国).

Қытайға экспорттауға арналған сүйекті дақылдар тиелетін контейнерлерді ҚР АШМ уәкілетті тұлғасы тиеу кезінде карантиндік организмдердің жоқтығына тексеруі тиіс.

Тіркелген жеміс бақтары Қытайға экспортталатын сүйекті дақылдарды өңделген және оралған күні, жеткізуші бақтың атауы немесе оның тіркеу нөмірі, сүйекті дақылдардың саны, экспортталған күні, экспортталатын тауардың саны, баратын ел, контейнер нөмірі туралы жазбаны қоса алғанда, тіркелген жеміс бақтарына дейін қадағалануын қамтамасыз ететін бақылау жүйесін құруы керек.

6-бап

Сүйекті дақылдарды Қытайға жаңа әкелген жағдайда, осы Хаттама қолданылатын алғашқы екі жыл ішінде ҚР АШМ лауазымды адамдары әрбір экспорттық партияның 2%-ін іріктеп алуы тиіс. Үлгілердің ең аз саны 1200 жемісті құрайды және тексеру үшін олардан кем дегенде 60 жемісті, сондай-ақ инфекцияға күдікті барлық жемістерді кесу керек. Егер осы уақыт ішінде карантиндік зиянды организмдермен проблемалар туындамаса, іріктеу проценті 1%-ке дейін төмендетілуі керек.

Егер осы Хаттамаға 1-қосымшада көрсетілген, Қытайда алаңдаушылық тудыратын карантиндік зиянды организмдер табылса, жапырақтар немесе топырақ, тиісті партия Қытайға экспортталмауы керек және тиісті жеміс бақтар сүйекті дақылдарды Қытайға қалған маусымда, тіпті ерекше жағдайларда да экспорттай алмайды. Егер партия тиісті ЗТӨО-дан болса, ЗТӨО мәртебесі тоқтатылады. ҚР АШМ себебін тауып, жағдайды жақсарту үшін алдын алу шараларын қабылдауы тиіс. Анықтау туралы жазба сақталуы және ҚХР БКБ сұранымы бойынша ұсынылуы керек.

Инспекция аяқталғаннан кейін ҚР АШМ жеміс бақтарының тіркелген атауын және буып-түю цехтарының нөмірін көрсете отырып, № 12 халықаралық фитосанитариялық шаралар стандарттарына сәйкес (№ 12 ХҚШС) мақұлданған партияға фитосанитариялық сертификат беруге тиіс. Фитосанитариялық сертификатта мынадай қосымша мәлімдеме көрсетілуі тиіс: «Бұл партия Қазақстаннан Қытайға сүйекті дақылдарды экспорттауға қойылатын фитосанитариялық талаптар хаттамасында көрсетілген талаптарға сәйкес келеді және Қытайда алаңдаушылық туғызатын карантиндік зиянды организмдерді қамтымайды».

ҚР АШМ сауда басталғанға дейін танысу үшін ҚХР БКБ-ға фитосанитариялық сертификаттың көшірмелерін ұсынуы тиіс.

7-бап

Қазақстандық сүйекті дақылдарды әкелу порттары ҚХР БКБ жеміс әкелуге рұқсат берген барлық қытай порттары мен әуежайлары болып табылады.

Сүйекті дақылдар Қытайдың әкелу портына келген кезде, Қытай кедені тиісті құжаттаманы мен жүкпен бірге жүретін тұлғалардың жеке басын куәландыратын құжаттарын зерделейді және жете тексеру және карантин процесін аяқтайды.

Рұқсат етілмеген жеміс бақтарынан алынған сүйекті дақылдары бар партияларды Қытайға әкелуге жол берілмеуі тиіс.

Егер жүкте *C. pomonella* немесе *L. botrana* тірі организмі табылса, оны қайтару немесе жою керек. Сонымен қатар, ҚХР БКБ ҚР АШМ-ны дереу хабардар етуі және тиісті жеміс бақтарынан сүйекті дақылдарды импорттауды тоқтата тұруы тиіс. Егер жөнелту тиісті ЗТӨО-дан болса, ЗТӨО мәртебесі тоқтатылады. ҚР АШМ себебін зерттеп, осындай жағдайлардың қайталануын болдырмау үшін шаралар қабылдауы тиіс. ҚР АШМ қабылдаған жақсарту шараларын бағалау нәтижелеріне сүйене отырып, ҚХР БКБ тоқтата тұруды жою туралы шешім қабылдауы керек.

Егер Қытай үшін алаңдаушылық тудыратын, осы Хаттамаға 1-қосымшада санамаланған басқа зиянды организм немесе Қазақстандағы жаңа карантиндік зиянды организм табылса, жүк қайтарылуы, жойылуы немесе өңделуі тиіс. ҚХР БКБ ҚР АШМ-ны хабардар етіп, одан әрі тиісті шаралар қабылдауы тиіс. ҚР АШМ себебін анықтау және осы оқиғалардың қайталануын болдырмау үшін қажетті шараларды қабылдау үшін дереу тергеу жүргізуі тиіс.

Егер Қытайдың ұлттық азық-түлік қауіпсіздігі стандарттарына сәйкес келмесе сүйекті дақылдар партиясы қайтарылады немесе жойылады. ҚХР БКБ ҚР АШМ-ны сәйкессіздік туралы хабардар етеді және қалған маусымда тиісті бақтардан сүйекті дақылдарды импорттауды тоқтатады. ҚР АШМ реттеудің себебін тексеріп, осы оқиғалардың қайталануын болдырмау үшін шаралар қабылдауы керек. ҚР АШМ қабылдаған жақсарту шараларын бағалау нәтижелеріне сүйене отырып, ҚХР БКБ тоқтата тұруды жою туралы шешім қабылдауы керек.

8-бап

Осы Хаттама іске асырылатын бірінші жылдың ішінде ҚР АШМ-ның көмегімен ҚХР БКБ Қытайға экспортталуы тиіс сүйекті дақылдарды реттеу жүйесінің осы Хаттаманың талаптарына сәйкес келетіндігін растау үшін қазақстандық сүйекті дақылдар өндірілетін алаңдарда көшпелі немесе қашықтан тергеу жолымен инспекция жүргізе алады.

Халықаралық сапарларды, тамактануды және тұруды қоса алғанда, Қазақстанға сапарлармен және алдын ала инспекциялармен байланысты барлық шығындарды ҚР АШМ көтереді.

9-бап

ҚХР БКБ Қазақстанда зиянды организмдердің нақты болуына және кіру порттарында Қытай кедені анықтаған сәйкессіздіктерге негізделген тәуекелге қосымша талдау жүргізеді. Карантиндік зиянды организмдердің тізбесі және тиісті карантиндік шаралар ҚР АШМ-мен келісу бойынша түзетілуі мүмкін. Қажет болған жағдайда ҚХР БКБ инспекторлардың Қазақстанға сапарларын қоса алғанда, осы Хаттамаға сәйкес экспортталатын сүйекті дақылдарға қойылатын инфекциялық және карантиндік талаптарға ретроспективті шолу жүргізе алады.

10-бап

Осы Хаттамаға Тараптардың өзара келісуі бойынша осы Хаттаманың ажырамас бөлігі болып табылатын және осы Хаттаманың 12-бабында көзделген тәртіппен күшіне енетін өзгерістер мен толықтырулар енгізілуі мүмкін.

11-бап

Осы Хаттама қатысушылары Тараптар мемлекеттері болып табылатын басқа халықаралық шарттардан туындайтын Тараптардың құқықтары мен міндеттемелерін қозғамайды.

12-бап

Осы Хаттаманы түсіндіруге және орындауға қатысты кез келген келіспеушіліктер Тараптар арасында консультациялар жолымен шешілетін болады.

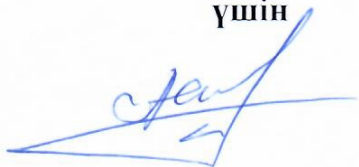
13-бап

Осы Хаттама қол қойылған күнінен бастап күшіне енеді және бес жыл бойы қолданылады.

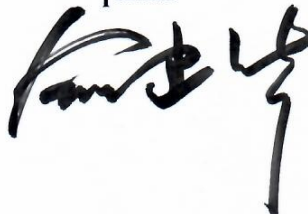
Егер Тараптардың ешқайсысы келесі бес жылдық кезең аяқталғанға дейін кемінде алты ай бұрын оның қолданылуын тоқтату ниеті туралы дипломатиялық арналар арқылы екінші Тарапты жазбаша нысанда хабардар етпесе, осы Хаттаманың қолданысы келесі бес жылдық кезеңдерге автоматты түрде ұзартылады.

2023 жылғы «___» _____, _____ қ. әрқайсысы екі данада қазақ, қытай, орыс және ағылшын тілдерінде жасалады, бұл ретте барлық мәтіндер бірдей күшке ие. Осы Хаттаманың мәтіндері арасында алшақтық болған жағдайда, Тараптар ағылшын тіліндегі мәтінге жүгінеді.

Қазақстан Республикасы
Ауыл шаруашылығы
министрлігі
үшін

Қытай Халық Республикасы
Бас Кеден басқармасы
үшін

**Қытайда аландаушылық туғызатын сүйекті дақылдардағы
карантиндік зиянды организмдердің тізімі**

1. *Cydia pomonella*
2. *Lobesia botrana*
3. *Lepidosaphes malicola*
4. *Lepidosaphes ulmi*
5. *Rhodococcus turanicus*
6. *Rhynchites bacchus*
7. *Pterochloroides persicae*
8. *Verticillium dahliae*
9. *Monilinia fructicola*
10. *Erwinia amylovora*
11. Қара өрік шешегі вирусы

Зиянды организмдерден таза өндіріс орындарында жемістерді бүлдіретін зиянды организмдерді мониторингтеу жоспары

Осы Хаттамаға сәйкес, ҚР АШМ зиянкестерден таза өндіріс орындарында жеміс зиянкестерін (*Cydia pomonella*, *lobesia botrana*) мониторингтеу үшін қажетті шараларды қабылдауы және сауда басталғанға дейін 1 жыл ішінде ҚХР БКБ-ға мониторинг туралы есеп беруі тиіс.

1. Аулауды мониторингтеу.

1) аттрактанттар мен тұзақтардың типтері

C. pomonella және *L. botrana* жыныстық феромонын қолданыңыз және екі қызықтырғыш жемді үшбұрышты тұзақтарға немесе басқа аулау құрылғыларына бөлек салыңыз. Жемдегі феромон мөлшері кемінде 1 мг болуы керек.

2) Бақылау орындары

Жеміс бақтары, буып-түю цехтары, тарату пункттері, тоңазытқыш камералар, жете тексеру және карантин орындары және т.б.

3) Аспалы позициялар

Ағаштың ұшар басына тұзақты іліп қойыңыз, көлеңкелеп, күн сәулесінің немесе жаңбырдың тікелей әсерінен аулақ болуына назар аударған жөн.

4) Тұзақтың тығыздығы

C. pomonella үшін сүйекті дақылдардың экспорттық бақтарында бақылау бірлігі ретінде 1 гектарға 1 тұзақ қойыңыз (ауданы 3 гектардан аз әрбір баққа кемінде 3 тұзақ).

L. botrana үшін сүйекті дақылдардың экспорттық бақтарында мониторинг бірлігі ретінде 40 гектарға 12 тұзақ орналастырыңыз, плантацияларда әрбір қосымша 40 гектарға 2 тұзақ және буып-түю цехтарында, тарату пункттерінде, маңайдағы тоңазыту камераларында, инспекция және карантин орындарында және т.б. 2 тұзақ қосыңыз, 40 гектарға 1-3 тұзақ қойыңыз.

5) Қызықтырғыш жемді ауыстыру

Айына бір рет ауыстырылады.

6) Тексеру жиілігі

Гүлдегеннен жеміс жиналғанға дейін кем дегенде аптасына бір рет.

7) Инспекторлар

ҚР АШМ немесе ҚР АШМ уәкілеттік берген техникалық персонал.

2. Сары жабысқақ тақталар (тек *L. botrana* үшін)

Барлық тіркелген сүйекті дақылдар жеміс бақтары зиянды организмдерді аулау және оларды бақылау үшін сары жабысқақ тақталарды орнатуы керек.

Тұзақтарды ілу гүлдегеннен жеміс жиналғанға дейін басталуы керек.

Әр бақшада кем дегенде 4 сары жабысқақ тақта ілінуі керек. Егер жеміс бағының ауданы 4 гектардан асса, әр 0,8 гектарға тығыздыққа қойылатын талаптарға сәйкес 1 сары жабысқақ тақта орнатылуы керек.

Сары жабысқақ тақталарды вегетациялық кезеңде аптасына бір рет және жеміс жинау алдында аптасына екі рет тексеру керек.

Сары жабысқақ тақталарды кем дегенде екі аптада бір рет ауыстыру керек. Егер сары жабысқақ тақтаның беті өсімдік қалдықтарымен жабылған болса, оны уақытында ауыстыру қажет.

Саңырауқұлақтармен және вирустармен күресу жүйесі

1. *Monilinia fructicola*.

- 1) Қыстың алдында және қыс бойы бақшаны кесу және гигиеналық жұмыстар. Жеміс бақтары жаралардың бар-жоғына тексеріледі, олар мыс спрейлерімен жойылады немесе өңделеді. Жеміс мумиялары жойылады.
- 2) Бүршік жару мен жеміс жинау арасындағы кезеңде жеміс бақтар осы қоздырғыштардың белгілерінің бар-жоғына екі апта сайын тексеріледі. Егер симптомдар анықталса, оларды тудыратын қоздырғыштарды анықтау жүргізілуі мүмкін.
- 3) Бұл патоген анықталған кезде химиялық бақылау шаралары қолданылады немесе жеміс бағы жыл соңына дейін экспорттық бағдарламадан шығарылады.
- 4) Жеміс бақтары мониторингінің жазбалары сақталуыады және ҚХР БКБ-ға сұраным бойынша аудит үшін ұсынылады.
- 5) Жеміс жинау кезінде жемістер симптомдарға тексеріледі. Осы патогендерді жұқтырған жемістер жойылады.
- 6) Егер бұл патогенді ҚР АШМ фитосанитариялық экспорттық инспекциясы кезінде немесе ҚР АШМ уәкілетті қызметкерлері анықтаса, партия экспорттан алынады.
- 7) Егер бұл патоген ҚХР БКБ тексеруі кезінде анықталса, жүк қайта экспортталады немесе жойылады. ҚХР БКБ ҚР АШМ-ға хабарлайды және тиісті бақтың жұмысы маусымның соңына дейін тоқтатылады.

2. Қара өрік шешегі вирусы.

Жеміс бақтары гүлдегеннен жеміс жиналғанға дейін екі апта сайын қара өрік шешегі вирусына тексерілуі керек, бұтақтарда, сабақтарда, жапырақтарда және жемістерде мақсатты зиянкестердің болуына ерекше назар аударылады, күдікті белгілер пайда болған кезде зертханалық талдау үшін сынамалар алынады. Егер қара өрік вирусы анықталса, құрамында осындай вирустар бар жеткізілімдердің болмауын қамтамасыз ету үшін зиянкестермен күресудің кешенді шараларын қабылдау қажет.